

ורומאיים¹¹). העיר נוסדה כנראה בידי אנטיוכוס הג' אחר נצחונותיו בסביבה, ועדיין היתה קיימת בימי ינאי המלך. אע"פ שינאי לא כבש את העיר עצמה אלא רק את סביבות הנחל האיתן שעבר על-ידה (Ἀντιόχου φάραγξ). מכל-מקום נראה כי הישוב הנכרי שבמקום סבל או קשה, עד כי לא הוקם מחדש כעיר יוונית, אפילו בימי פומפיוס ובניניוס. אולם ישוב הקלאי יהודי התקיים שם דורות רבים. אחרי כן נעלם השם אנטיוכיה לגמרי, ורק השם דפנה נשמר עד זמננו כעדות נאמנה על מציאות איו אנטיוכיה באותה סביבה.

ג' כפר טבי.

מקום זה נזכר במקורותינו ככפר ממזרח ללוד¹². de Saulcy זיהה אותו — עפ"י עדות שמיעה בלבד — עם ח'רבת א-שיח-סלימאן, צפונה מאל-קבאב, בקרבת הכביש ת"א — ירושלים. אך זיהוי זה לא נתקבל מחמת סיבה מן הסיבות. והנה בזמן האחרון נמצאה לו אסמכתא בשטר ההקדש (ווקפיה) משנת 1552, שפרסם מר סט. ה. סטפן ברבעון מחלקת העתיקות¹³. ברשימת הכפרים שהכנסותיהם הוקדשו נזכרת החווה כפר טב מזרחית לאל-כניסה, הנמצאת בסביבות ח'רבת א-שיח סלימאן הנ"ל; ותעודה זו יוצרת חוליה חדשה (מהמאה ה"ז) המקשרת אותנו אל המקום העתיק.

(11) לפי דריה בכ"י בארכיון המחלקה.

(12) ספר הישוב, ע' 98.

(13) Voyage en Terre Sainte I, pp. 80 sqq.

(14) QDAP X, p. 184, n. 1 (vi).

הערות לדו"ח על החפירות בבית-שערים (עונת 1940) *

(סוף)

מאת ש. ייבין

עתה ניתן את דעתנו על קבוצת הבניינים הסמוכים אל בית-הכנסת. בלא-ספק היתה מרביתם של בניינים אלה קשורה אל ביהכ"נ במידה פחותה או יתרה, כי קשה לשער שבא"י יהיו בניינים פרטיים עוטרים בניין ציבורי וחשוב כל-כך מתוך קרבת מקום ורחק כזה¹.

השקפה זו תבאר גם את מציאותן של שתי הכתובות היווניות בבניין ד', 4 סמוך לביהכ"נ מצפון-מערבו. כבר הוכיח שוב ה² כי שתי כתובות אלה היה מקומן לכתחילה בביהכ"נ עצמו, ובסוף דבריו הציע גם את השערתו כי הן הוצאו משם כנראה לאחר שנפטרו האנשים שמקום מושבם בביהכ"נ צויין בכתובות³.

* ר' ידיעות ט', עע' 69 ואילך.

(1) גם החופרים סבורים כי הבניינים ד' וה' היו קשורים אל בניין ביהכ"נ. ר' ידיעות ט', עע' 15-17; והשווה ביהכ"נ בחמת גדר, עי' סוקניק, בית-הכנסת העתיק בחמת-גדר, קובץ החברה העברית לחקירת א"י ועתיקותיה ג', תרצ"ה, ציור ד', בע' 46.

(2) ר' ידיעות ט', עע' 21 ואילך.

(3) ר' שם, שם, ע' 30.

ידוע יפה מנהג גניזת תעודות ותשמישי קודש לאחר שנפסלו משמש עוד. הודות לו נתעשר מחקר היהדות בתעודות רבות מן הגניזה הקאהרית של ימי הביניים. אין להטיל ספק בדבר כי מנהג זה היה קדום מאוד. עליו מורים לא בלבד ביטואים כגון: לוחות ושברי לוחות מונחים בארון⁴, אלא גם כמה מקומות מפורשים בספרות התלמוד.

באחד מהם⁵ מסופר כי: ארבע לשכות היו בבית המוקד... מזרחית צפונית בה נגזו בני חשמונאי את אבני המזבח ששיקצום מלכי יוון⁶. אנו רואים אפוא כי אבנים, שנפסלו משמש עוד כאבני מזבח לאחר החללן בידי עושי דברו של אנטיוכוס הד', עדיין לא פקעה קדושתן לגמרי: הן לא הושלכו למקום האשפה אלא נגזזו בלשכה מיוחדת. אמנם, מדברי הגמרא בע"ז⁷ אפשר גם להסיק כי אבני המזבח המשוקץ נטמנו לא מפני קדושתן אלא דווקא מפני טומאתן, כשם שטעון גניזה כל תשמיש של ע"ז. אך נראים הדברים שאיסור זה הוא מאוחר יותר; ומכל-מקום גם הוא מקורו באותה שאיפה עצמה להרחיק את הדברים מן הקהל לבלי יהיו לו לתקלה.

מקרה אחר⁸ אירע ברבן גמליאל: שהיה עומד על גבי מעלה בהר-הבית והביאו לפניו ספר איוב תרגום ואמר לבנאי שקעהו תחת הנדבך... ר' יוסי ברבי יהודה אומר עריבה של טיט כפר עליו. גם כאן לא הושלך ולא הושמד חפץ אשר נפסל לשימוש קדוש, אלא הושם במקום אשר יד איש לא תשיגנו בין לטובה ובין לרעה.

סיפוסיים עוד יותר לעניין הנדון בזה הם שני הכללים: א' תשמישי קדושה נגנזים... דלוסקמי תפילין ומזוחות ותק של ספר-תורה ונרות של תפילין ורצועותיהן⁹. ב' מטפחות ספרים שבלו עושין אותן תכריכין למת מצוה חוהי גניזתן ואמר רבא ספר תורה שבלה גנזין אותו אצל תלמיד חכם... ובכלי חרס¹⁰. כאן ברורה מאוד הכוונה להרחיק את תשמישי הקדושה מכל אפשרות ליפול בידי החיים, שמא יבואו לידי שימוש של בזיון.

הרעיון הזה לא היה מיוחד ליהודים. במאה הד' לפסה"ג כבר מצאנו מנהג דומה לזה במקדשי יוון. אקריבמנחה והקדשות במקדש אסקליפיוס שבקורינת היו מצטברים בכמויות עצומות, עורכי אייאפשר היה לשמור על כולם. מפעם לפעם היו כמרי המקדש הזה מוכרחים להוציא את המנחות הישנות, למען פנות מקום לחדשות. הם היו קוברים אותן בבורות מיוחדים בתחום הקדוש, לבלי יחוללו ויתבזו דברים ששימשו בקדושה¹¹. יש לשער אפוא כי אחד (או אחדים מן) החדרים שהיו סמוכים לבנין בית-הכנסת מצד צפונית-מערבית שימש (או שימשו) גניזה כזאת.

4 ר' ברכ' ח', ע"ב; ב"ב י"ד, ע"ב.

5 ר' מש' מידות פ"א, מ"ו.

6 רביומא ט"ז, ע"א הגירסה היא: ששיקצום מלכי עובדי כוכבים; ואילו בע"ז נ"ב, ע"ב הגירסה

היא: ששיקצום אנשי יוון.

7 ר' ע"ז שם, שם.

8 ר' שבת קט"ו, ע"א.

9 ר' מגילה כ"ו, ע"ב.

10 ר' שם, שם.

11 ר' 440-1: 428; AJA 37 (1933); וענין זה יבואר ביתר פירוט בספרי שעוד לא יצא לאור: A—2, *Small Finds from Seleucia-on-the-Tigris*, Section III, § 2. אמנם, דומה כי בתקופות קדומות לא היה נוהג זה נקוט במזרח הקדמון. כן נמצאו שבתי כלים (וכלי-מנחה בכלל) מהמקדש הקטן, שמחוף לחומת לכיש (המאות הטר-ה"ג לפסה"ג), בגל האשפה שנצטבר סמוך למקדש זה, ולא ניכרו בו כל סימני גניזה או הקדשה מיוחדת, ר' L. Harding, C. Inge and Olga Tufnell, *Lachish II*, pp. 31 foll.

עניין מיוחד במינו נודע גם לבניין הנמצא בצד דרום-מזרח לרחבת ביהכ"ג, במפלס נמוך ממנה, וביחוד לחדר המסומן בתסריט באות ו, 1¹² 4. לדעת החופרים שימש חדר זה בית-אורחים או בית-ספר. ונראה לי כי שימש בית-אורחים (הקדש) דווקא. על-כך מעידות האצטבאות הארוכות, המסודרות כחייט לאורך שלושה מקירותיו, ומתקני-הרחצה בחצר (1, 2-3). גם האצטבאות וגם מתקני-הרחצה אינם מתיישבים יפה כל-כך עם ההשערה כי בניין זה שימש בית-ספר. אגב יש לציין כי אורך כל אצטבה, כשהיא לעצמה, ורחבה מספיקים כדי שינת בן-אדם רגיל בפישוט איברים¹³.

ועוד נראה לי כי סמיכת בתי מלון לאורחים אצל בית-כנסת מקורה במנהג קדום מאוד, שהיה נפוץ ביותר בין הקדמונים: הלינה במקומות מקודשים ובמקדשים מסויימים למען שמוע דבר אלים, קבל מענה על בקשה מאת האלים, הרפא והחלם וכיו"ב. מנהגים אלה ידועים לא רק מפי מסורות ספרותיות מימי קדם ומציאות ארכיאולוגיות בארצות ובתקופות שונות, אלא נמצא להם שריד וזכר גם במקרא. הלום יעקוב¹⁴ וחזון שמואל על בית עלי¹⁵ אינם אלא זכרונות עמומים של מנהגים כאלה. ודומה כי אף מעשה שלמה בגבעון אינו אלא מנהג דרישת ה' מתוך לינה במקום קדוש¹⁶. דרישת ה' בחלומות בטלה, כשם שנעקרו הרבה מנהגי עכו"ם מישראל. גם הלינה לתכלית זו במקדשים ובבתי-כנסת פסקה מישראל, אך קשר זה של לינה במקומות מקודשים נשתמר גם לאחר שנשכח מקורו הראשון, ושימש לאיכסון אורחים אשר לא מודע ולא גואל להם בקהילה.

משנמצאה אפשרות לקשר אל בית-הכנסת את שני הבניינים הסמוכים לו משני צדדיו יש להעלות על הדעת גם את האפשרות האחרת כי כלל הבניינים שסביב ביהכ"ג, על פני חלקת השיא של הגבעה, היו בתים ציבוריים או רכוש הצבור. בשאלה זו מקווה אני לחזור ולדון ביתר פירוט כעבור זמן-מה, ואולם עתה לא אדבר אלא בעיית חלוקתה של מערכת-הבניינים ב'—ג' לבתים בודדים.

ואקדים ואומר כי קשה למי שלא נוכח בשעת החפירות להתווכח עם החופר, שכן אלפי פרטים קטנים, כגון השתלבות הכתלים והנדבכים זה בזה, התאמת אבני בניין מסוגים שונים וכיו"ב מדקדקי החפירה, שאינם יכולים להיות מועלים ומסומנים על התכניות, נעלמים מן המבקר, ובכ"ז קיים הגיון מסויים של הדברים, שהוא — אולי — נראה למבקר, העומד מן הצד, יותר מלחופר הבוחן ובודק את הפרטים מדי יום ביומו עם שעת התגליות מחביון הדורות בין עיי התל. במקרה דנן מכבידה על הביקורת גם העובדה כי כתלי השכבות השונות מצויינים כאחת בתכניות ללא סימון ההבדלים המצויים גם לדעת החופרים. דבר זה לא לגנאי נאמר, שכן אין לדרוש זאת בדו"ח ארעי מוקדם. הרי לא בלבד שהחפירה במקום זה טרם נסתיימה, ובלא סיוע כזה אין להסיק מסקנות אחרונות, אלא שדו"ח מוקדם לא נודע בדרך כלל לפרט חקירות מדוקדות לכל תגיהן וקוצי-קוציהן ולהסיק מסקנות סופיות. ההערות הבאות אינן איפוא אלא הצעה לחופרים שיתנו את דעתם גם על אפשרויות אחרות, הצעה המוגשת מתוך היסוס רב.

תכנית הבית הטיפוסית למזרח הקדום, בכלל הדורות, מיוסדת על אחד משני

(12) ר' ידיעות ט, ציור ב', בע' 7; ועי' גם שם, ע' 14.

(13) והשווה א"ל סוקניק, כנ"ל (בהערה 1), ציור ד', בע' 46, החדר הסמוך לבית הכנסת ממזרחו.

(14) ויפגע במקום וילן שם (ברא' כ"ח, י"א).

(15) ושמואל שוכב בהיכל ה' אשר שם ארון אלהים: ויקרא ה' אל שמואל... (שמו"א ג', ג'—ד');

(16) והרחבתי את הייבור בעניין זה במאמרי: הבמה אשר בגבעון, שנכלל בקובץ מאמרים: מני קדם.

אבות הטיפוסים הבאים: א' בית הבנוי בחצר שסביבו, ב' בית הכולל חצר פנימית בתוכו (17). אי אפשר לטפל בהערות קצרות אלה במקום ובפרטי התפתחותם של שני הטיפוסים האלה. אסתפק רק בציון כמה דוגמאות בנות התקופה מארץ-ישראל ומשכנותיה בשטח ובתרבות.

בקאראניס (פום אושים), שעל הגבול הצפוני של נאות המדבר פֵּאיוס (במצרים התיכונה), נחשפו שרידי יישוב ניכר, ספק כפר גדול ספק עיירה. יישוב זה יהיה טיפוסי ביותר לבית-שערים, שגם היא בעצם היתה ספק כפר גדול ספק עיירה. והנה אם ניתן את דעתנו על תכניות הבתים במקום זה לתקופותיו השונות נמצא כי בתקופה הנאותה לענייננו (C) — למן תחילת המאה ה' ועד אמצע המאה הג' אחר ספה"ג (18) בנייים בתי-הכפר שלושה טיפוסים עיקריים: א' בית רבוע פחות או יותר (19), ב' בית מוארך (20), ג' בית פֵּמָא (21). הצד השווה שבכולם כי סביבם — בצדם האחד, משני צדיהם או מאחוריהם — נמצאה תמיד חצר קטורה, ולפעמים גם שתיים או יותר חצרות, שכללו לפריקים נספחות כמכלאות, חדרי מלאכה, אסמים, תנורים וכד' (22). תקופת בניין זו מתאימה בדיוק לתקופה II של בית-שערים, שלה שייך בניין ב' בתכניתו המקורית... זמן האנטונינים והסיווריים (23), אם ניתן דעתנו על שטח בניין אחר בקאראניס (Area G), השייך לתקופה מאוחרת קצת יותר (סוף המאה הג' עד תחילת המאה ה' אחר ספה"ג (24)), נמצא גם שם אותו צירוף גופו של בתים וחצרות (25). תקופה זו מתאימה לתקופה III בבית-שערים (26).

דוגמאות מתאימות פחות, משום שהן לקוחות מהפירות של ערים, ולפריקים ערים גדולות, שסגנון בניינן היה בוודאי שונה מסגנון הבניין בעיירה (או בכפר גדול) כבית-שערים, הן הדוגמאות הבאות ממיסופוטמיה (הדרומית והצפונית), מסוריה ומאסיה הקטנה. אבל אם גם היה הסגנון שונה, נראה כי הרעיון ששימש רקע כללי לתכנית הבניין לא נבדל בהרבה מהנ"ל. בסילווקיה-אשר-על-החדקל חשפה משלחת משיגאן א'י (insula) אחד מגושי הבניינים של העיר העצומה הזאת. בתקופה הנאותה (שכבה א'), שנמשכה בשנות 118-225 אחר ספה"ג בקירוב (27), כלל אי זה רק

(17) והרחבתי את הריבוי בעניין זה בחיטה שלי (שלא יצאה לאור בדפוס): Domestic Architecture in Fayum Villages of the Roman Period, Appendix VII

(18) Arthur E. R. Boak and Enoch E. Peterson, *Karanis*, Ann Arbor, 1931, p. 39

(19) ר' שם, שם — C 51, C 56, C 62; Plan VI, Section F 10; ורבים אחרים.

(20) ר' שם, שם — C 45, C 49, C 88 ועוד.

(21) ר' שם, שם — C 43, C 57, C 75/87 ועוד.

(22) ר' שם, שם — C 50 A, C 45 A/47 L, C 59 A, C 62 $\frac{N|O}{L|P}$ ועוד; ויתר פרטים

בחיטה הנ"ל (בהערה 17).

(23) ר' ידיעות ט', ע' 9.

(24) ר' Boak & Peterson, *Karanis*, p. 9 & plan II

(25) ר' שם, שם — B 12 — B 8/13, B 9 ועוד.

(26) ר' ידיעות ט', ע' 10.

(27) LeRoy Waterman, *Preliminary Report upon the Excavation of Tel-*

Umar, Ann Arbor, 1931, p. 18. והאריכים חוקנו אח"כ בספרים שזוטטו במאמרי בידיעות ח',

ע' 24. הערה 11.

בניין ארמון גדול. אך גם בניין זה אפשר לחלקו לכמה מערכות-חדרים, המרוכזות כל אחת ואחת סביב חצר תיכונה אחת (28).

דורא-אירופוס, שהיתה קטנה הרבה יותר מסיליווקיה, עשויה לשמש דוגמה מוצלחת יותר, אעפ"י שגם היא היתה אמפוריום מסחרי מרכזי. דיינו אם נשים עין באחת התכניות שפרסמו החופרים בכרכי הדו"ח השונים; מיד ניווכח כי כולן בנויות יחידות המרוכזות סביב חצר פנימית. מובן מאליה, כי בעיר מעין זו, שלא כבעיירה כפרית מסוגה של קאראניס, לא היה מקום לחצרות רחבות ידים, שבהן יתפוס הבניין עצמו מקום קטן ביחס לכל שטחה של היחידה המשקית; אבל גם כאן לא היה מקום למערכת-חדרים בלא חצר קטורה, והחצר תפשה שטח קטן בפנים היחידה הבנויה (ולא מצדה או מסביבה) (29).

אף בפריינה ההלניסטית והמאוחרת אין אנו מוצאים טיפוס אחר של בניין. גם שם הבניין יש בו חצר פנימית, המוקפת חדרים מכל עבריה (או לכה"פ משניים או משלושה חדרים) (30).

הוא הדין בבנייני התקופה בחוורן, הנחשבת למקומם הקלאסי של בנייני-רוחב (ר' להלן). מצודה של ראשית המאה הג' אחר ספה"נ, בקציר-אל-חלאבאת, בנוייה שוב לפי תכונתו של הטיפוס בן החצר התיכונה (31). וכן קבוצת בתים במג'דל שבחווורן הדרומית; גם הם כולם מקובצים סביב חצר תיכונה אחת (32).

דומה כי בניין ב' שבבית-שערים נבנה לפי תכנית בנייני-הרוחב החוורניים, אעפ"י שקשה לראות מה גרם להם לבוניה של בית-שערים לנקוט בתיכניקה זו, אשר מקורה בתנאים מקומיים מסויימים, הטיפוסיים לחוורן (33). אלא שגם בחוורן כמעט שלא תמצאנה דוגמאות לבניין ארוך וצר העשוי מערכת תאים כאלה זה בצד זה בלא כל קשר לחצר או לחדרים נוספים, פרט לפרוודורים (34). אם רק נסתכל בתכנית בית מן הבתים האלה ניווכח מיד מה רב ההבדל בינם לבין בניין ב' בבית-שערים, וכי היחידה

(28) ר' L. Waterman, *Preliminary Report*, p. 21; התכנית הזאת אינה שלמה (א) עדיין לא נחשף האי כולו), והשווה התצלום מן האוויר שבע' 19; והשווה אל תכנית השכבה הב' (47-118 אחר ספה"נ בקירוב), הדומה מאוד לתכנית השכבה הא' (בקנה מידה פחות עצום), *Idem*, *Second Preliminary Report*, p. 18 (fig. 5). כאן נראות יפה לעין מערכות-חדרים המקובצות סביב החצרות הקטורות 205, 97, 114, 64, 65 ועוד.

(29) ר' ורך משל, *The Excavations at Dura-Europos, Preliminary Report of the Fourth Season... (1930/1)*, pls. III-V; *Sixth Season (1932/3)*, pls. II; VII; X כי טיפוס הבניין הזה, שחצרו בפנים השטח הבניי, התפתח ודוקא בערים (בניגוד לכפרים).

(30) ר' Wiegand and Schrader, *Priene*, S. 285. סקירה כללית על הבית ביוון ניתנה בספרה הקטן של בירתה ריידר, שיש בו חומר טוב (בשים לב לזמנו) — *Bertha C. Rider, The Greek House*, Cambridge, 1916.

(31) ר' H. C. Butler, *Syria, Architecture, Section A, Southern Syria*, p. 72.

(32) שם, ציור 69, בע' 122.

(33) על אלה ר' ספרו של — H. Glück, *Der Breit- und Langhausbau in Syrien*, 1916.

וכן ל. א. מאיר וא. רייפנברג, בנייני נוח היהודים, ידיעות ד', עע' 4 ואילן.

(34) הדוגמאות היוצאות מן הכלל הן כולן כנסיות נוצריות, שתכניתן ודרך בנייןן אחרות לגמרי, ואין בינן לבין בניין ב' בבית-שערים כל דמיון; ועי' בספרו הנ"ל של גליוק.

המסומנת בתכנית כבניין ב' היא בלתי-מסתברת, ובוודאי אינה אלא קטגוריה
החופרים מיחידה שלמה וגדולה יותר³⁵.

אפשר היה להביא עוד הרבה דוגמאות מעין אלה מכל קצות המזרח הקדמון,
אך אסתפק במעטות שצוטטו לעיל, שכן הן מייצגות יפה את החומר הן מבחינת
השטח הגיאוגרפי והן מבחינת הזמן.

מעתה מתברר כי החלוקה לבניינים (ואף אם נחשוב אותה לזמנית), שהציעוה
החופרים בדו"ח שלהם³⁶, היא בלתי מסתברת ובלתי אפשרית. כבר ראינו לעיל כי
לא נמצא בשום מקום בניין ארוך וצר, שיהיה שלשלת של חדרים צרים לרוחב הבניין,
בזה אחר זה, בלא כל חצר או מרחב קטור הקשור אליהם. בניין ב' של החופרים
הוא בניין שאין הנסיון הארכיאולוגי סובלו. וברור, הן מבחינת הקשרים התכניים
(פתחים ומבואות) והן מבחינת סברת-התכנית, שהבניינים ב' וג' אינם אלא יחידה
אחת. שבניין ב' הוא חלקה הבנוי (בוודאי בית שחדרי קומתו התחתונה שימשו אורוות
או מחסנים)³⁷, ובניין ג' הוא השטח הקטור, שחלקו הוקצב לבניין מיוחד, הוא כבשן
הזוכית(?). אם יש צורך לחלק את היחידה הזאת הרי תחלק לא לרחבה אלא
לארכה; כלומר מחציתו הצפונית-המזרחית של בניין ב' ומחציתו הצפונית-המזרחית
של בניין ג' — יחידה אחת, והמחציות הדרומיות-המערביות — יחידה אחרת; אעפ"י
שאינן ברירה זו נראית ביותר, וביחוד כל זמן שלא נחשף עדיין חלק ניכר מן השטח
הדרומי-המערבי.

מסובכים עוד יותר היחסים שבין בניין ד' ובניין ה' בתכניתם של החופרים,
וביחוד מפני שלא סומנו בברירות ההבדלים שבין הקירות השייכים לשכבות השונות;
אבל כאן ניכרת עוד יותר אי-האפשרות לחלק בין שני אלה. בכל דרגת בניין שהיא
בולט הקשר האורגאני בין חדרי היחידות ד' וה'. אין כל אפשרות להפריד ביניהן
ולעשותן שתי חטיבות בודדות. זהו בניין אחד; אמנם נראה בו כי בתקופות שונות
חלו שינויים בתכניתו.

לכשיגיעו החופרים לחדש את עבודתם במקום, למען סיים את חשיפת השטח
הזה, מן הרצוי שיתנו את דעתם על ההערות האלה בדבר קשרי החדרים וחלקי
מערכות-הבניינים השונים בגוש שמצפון לבית-הכנסת*.

35) השוואה למשל בוטלר, כנ"ל, ציור 95, בע' 120; ציור 100, בע' 126; ובייחוד ציור 106,

בע' 128; וכמוהם רבים.

36) ר' ידיעות ט', ציור ב', בע' 7.

37) השוואה בוטלר, כנ"ל, ע' 111 ואילך; 122 ואילך. ויחכן כי היו חדרים אלה שבבניין

ב' קומת-מרתף להצאים; על-דבר חדרים כאלה, שתחתיהם חצובה בסלע רובם מעל פני האדמה, ר'

P. Viereck, Philadelphia, Ss. 9—10.

* [חשובותיו של ב. מייולר על המאמר הזה תפורסם באחת החוברות הבאות של הידיעות].